

Prilog 1

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

INFORMACIJA

**o Finansijskom sporazumu Interreg VI-B Euro-mediteranskog programa saradnje
2021-2027**

Podgorica, mart 2023. godine

Prilog 1

I Uvod

Evropska unija u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) pruža finansijsku podršku programima prekogranične i transnacionalne saradnje u cilju promovisanja dobrosusjedskih odnosa i društveno-ekonomskog razvoja kroz sprovođenje zajedničkih inicijativa na lokalnom i transnacionalnom nivou. Programi prekogranične i teritorijalne saradnje, u okviru Ipe III, sprovode se kao sastavni dio politike proširenja Evropske unije, te proističu i nadovezuju se na prethodne programe finansirane u okviru perspektiva IPA I 2007-2013 i IPA II 2014-2020.

Jedan od tri transnacionalna programa saradnje u kojem Crna Gora učestvuje počev od finansijske perspektive 2007-2013 je Interreg Mediteranski program. Sprovođenje Interreg Mediteranskog programa nastavlja se i u perspektivi 2021-2027 kroz Interreg VI-B Euro-mediteranski program saradnje 2021-2027, skraćeno nazvan Interreg Euro-MED (dalje u tekstu: Program).

Program obuhvata 14 zemalja, od kojih 10 zemalja članica Evropske unije (Bugarska, Grčka, Italija, Kipar, Malta, Portugal, Slovenija, Francuska, Hrvatska, Španija), i 4 zemlje korisnice IPA fonda (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Sjeverna Makedonija). Novitet u trećoj generaciji Programa je pridruživanje dvije nove zemlje: Bugarske i Republike Sjeverne Makedonije, kao i tri dodatne španske regije: Kastilja la Manča, Ekstremadura i Madrid.

Glavni cilj Programa je da doprinese tranziciji ka klimatski neutralnom i otpornom društvu, te da se bori protiv uticaja globalnih promjena na resurse Mediterana, istovremeno osiguravajući održiv rast i blagostanje svojih građana. Kako bi ovaj cilj bio ostvaren, Program se opredijelio za strateški pristup u čijem se centru nalaze 4 operativne misije:

1. *Prva misija „Jačanje inovativne i održive ekonomije“ ima za cilj razvoj cirkularne ekonomije i održivog društva, obezbjeđujući održiva tehnološka rešenja;*
2. *Druga misija „Zaštita, obnova i unapređenje životne sredine i prirodnog nasleđa“ je posvećena borbi protiv redukcije biodiverziteta;*
3. *Treća misija „Promovisanje zelenih životnih prostora“ ima u fokusu negativne uticaje uzrokovane širenjem urbanih sredina, poput zagađenja vazduha, potrošnje energije, mobilnosti, segregaciju i stratifikaciju itd.*
4. *Četvrta misija „Jačanje održivog turizma“.*

Program će biti posvećen ostvarenju ovih misija kroz tri programska prioriteta:

1. *Pametniji MED, koji teži jačanju angažmana u društvu i povećanju inovativnog potencijala javnog i privatnog sektora;*
2. *Zeleniji MED, je okrenut kreiranju zelenijeg okruženja i podršku aktivnostima koje nas vode ka cirkularnoj ekonomiji;*

Prilog 1

3. Upravljanje MED-om, koji je podrška kapitalizaciji tematskih rezultata, jer je za sprovođenje rešenja potrebno snažno upravljanje.

Uz saglasnost Vlade Crne Gore, potpisan je Sporazum o sadržaju Interreg VI-B Euro-mediteranskog programa saradnje 2021-2027 i potvrdi nacionalnog sufinansiranja 8. marta 2022. godine, čime je izražena saglasnost sa sadržajem Programa, i obaveza da će obezbijediti sufinansiranje, neophodno za njegovo sprovođenje. Nakon dobijene saglasnosti svih država učesnica, Evropska komisija je odobrila Program 31. maja 2022.

II Finansijski sporazum Interreg VI-B Euro-mediteranskog programa saradnje 2021-2027

Finansijskim sporazumom za Interreg VI-B Euro-Mediteranski program saradnje 2021-2027 transnacionalnog nivoa, utvrđuju se uslovi finansiranja i sprovođenja Programa, dok se njegovim potpisivanjem obezbjeđuje učešće Crne Gore u Programu, i pristup fondu za sprovođenje samog Programa, i projekata na području Crne Gore. Program se sprovodi uz finansijski doprinos Evropskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III), koji se zajedno nazivaju Interreg fondovi, i nacionalnog sufinansiranja Programa. Potpisnice ovog Sporazuma su Evropska komisija, Upravljačko tijelo Programa Regija Provansa- Azurna obala – Alpi, i Vlada Crne Gore.

III Sredstva potrebna za realizaciju Finansijskog sporazuma

Projekti programa Interreg Euro-MED 2021-2027 finansiraju se iz dva izvora, što podrazumijeva sufinansiranje iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i iz Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III), koji se zajednički nazivaju Interreg fondovi jer sume nisu razdvojene, i nacionalno sufinansiranje. Nacionalno sufinansiranje u Crnoj Gori obezbjeđuju sami partneri koji učestvuju u projektima. Ugovorom je određena stopa finansiranja iz Interreg fonda, koja ne može biti viša od 80% u okviru pojedinačnog projekta, te nacionalno kofinansiranje iznosi 20%. Ukupna finansijska alokacija za Program je određena na 293.624.033,00 eura. Finansijski doprinos Unije odnosno Interreg fondova iznosi 234.899.226,00 eura, dok nacionalno sufinansiranje zemalja učesnica iznosi ukupno 58.724.807,00 eura.

Nacionalna i programska tijela sprovode Program kroz projekte Tehničke podrške. Ovim projektima se obezbjeđuje administracija i efikasno upravljanje Programom, odnosno finansira rad zajedničkih (Upravljačko tijelo, Zajednički sekretarijat, Revizorsko tijelo, odbori) i nacionalnih tijela. Svaka zemlja članica ima nacionalno tijelo koje na prostoru svoje zemlje sprovodi Program kroz nacionalni projekat Tehničke podrške. Pored nacionalnih tu je i projekat Transnacionalne tehničke podrške.

Prilog 1

U prethodnim perspektivama Mediteranskog programa, 2007-2013 i 2014-2020, projekti Tehničke podrške su sprovedeni u okviru zasebnog prioriteta ili specifičnog programa. Međutim, perspektiva 2021-2027 donosi izmjenu, te u programu Interreg Euro-MED Tehnička podrška neće imati oblik posebnog prioriteta, već čini dio ukupne finansijske alokacije (293.624.033,00 eura) koja se odnosi na prioritete Programa (Pametniji MED, Zeleniji MED, i Upravljanje).

U skladu sa pravnim osnovom Finansijskog sporazuma odnosno Članom 27(3)(c) Uredbe (EU) br. 2021/1059, postotak doprinosa iz instrumenata Unije za finansiranje spoljnog djelovanja koji se mora nadoknaditi za tehničku pomoć za programe iz niza B (transnacionalna saradnja) za koje sufinansiranje iz Interreg fonda iznosi više od 50 %, za jedan ili više instrumenata Unije, za finansiranje vanjskog djelovanja iznosi maksimalno 8 %. Prema tome, za budžet Transnacionalne tehničke podrške Programa je na raspolaganju maksimalan iznos od 17.399.942,00 eura od finansijskog doprinosa Interreg fondova 234.899.226,00 eura.

Kako je navedeno, u okviru Sporazuma o sadržaju Interreg VI-B Euro-mediteranskog programa saradnje 2021-2027 i potvrdi nacionalnog sufinansiranja, potpisanog 8. marta 2022. godine (navedeno u Uvodu), Crna Gora će učestvovati sa 61.359,00 eura u projektu Transnacionalne tehničke podrške, raspoređenih na period od sedam godina.

Alokacija za nacionalni projekat tehničke podrške biće definisana naknadno u posebnom ugovoru, za sve zemlje učesnice programa.

**Financijski sporazum za program Interreg Euro-MED
(Verzija u kojoj treća zemlja prihvata pravni osnov)**

Preambula

Evropska komisija, u daljem tekstu Komisija, koja zastupa Evropsku uniju, u daljem tekstu “EU”,

i

Crna Gora koju zastupa Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore, u daljem tekstu “Crna Gora”

i

Republika Francuska koju zastupa regija Provansa-Alpi-Azurna obala, dalje u tekstu “Francuska”,

U daljem tekstu pod zajedničkim nazivom “Ugovorne strane”,

ISTIČUĆI zajednički cilj i razumijevanje kako bi (Interreg VI-B) EUROMEDITERANSKI PROGRAM (EURO-MED) bio uspješan i da će posvećeno saradivati u postizanju tog zajedničkog cilja,

PODSJEĆAJUĆI na njihove uzajamne obaveze da sprovedu (Interreg VI-B) EUROMEDITERANSKI PROGRAM (EURO-MED) u skladu sa zajedničkim vrijednostima kao što su poštovanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, demokratski princip vladavine prava i horizontalni principi za sprovođenje programa kohezijske politike kako je navedeno u članu 9. Uredbe (EU) br. 2021/1060.

NAGLAŠAVAJUĆI svoje uzajamne obaveze za sprovođenje (Interreg VI-B) EUROMEDITERANSKOG PROGRAMA (EURO-MED) poštujući odredbe koje omogućavaju dobro finansijsko upravljanje programom od strane Ugovornih strana, pošteno postupanje učesnika, i upravljanje i konsultacije primjerene prirodi saradnje između Ugovornih strana,

su saglasne o sledećem:

Prvi dio – Opšte odredbe i principi

Član 1 – Svrha sporazuma

Ovim sporazumom se utvrđuju uslovi finansiranja i sprovođenja (Interreg VI-B) EUROMEDITERANSKOG PROGRAMA (EURO-MED) za period od 2021. do 2027. godine (Program) u Crnoj Gori uz finansijski doprinos Evropskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Instrumenta za prepristupnu podršku (IPA III), koji se zajedno nazivaju Interreg fondovi, i nacionalnog sufinansiranja Programa.

Organi vlasti država članica obavezuju se da primjenjuju ovaj sporazum kao sredstvo za sprovođenje budžeta Unije u skladu sa Uredbom (EU, Euratom) br. 2018/1046 (Financijska uredba) u smislu člana 59 (6) Uredbe (EU) br. 2021/1059, i da ne sprovedu međunarodni sporazum kako je navedeno od 216. do 219. člana Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

Prilog 2

Član 2 – Osnovni pravni akti

1. Crna Gora i Francuska, kao i Bugarska, Grčka, Španija, Hrvatska, Italija, Kipar, Malta, Portugal, Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, sprovode Interreg VI-B EURO MEDITERANSKI (EURO MED) PROGRAM pod uslovima utvrđenim ovim Sporazumom i njegovim aneksima, u skladu sa sledećim osnovnim pravnim aktima, uključujući svaku ispravku ili dopunu istih, i uključujući relevantna akta EU-a koja ih dopunjuju:

a. Uredba (EU) 2021/1060¹ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine o utvrđivanju zajedničkih odredaba o Evropskom fondu za regionalni razvoj, Evropskom socijalnom fondu plus, Kohezionom fondu, Fond za pravednu tranziciju, i Evropskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, i finansijska pravila za ove i Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutrašnju bezbjednost, i Instrument za finansijsku podršku u području upravljanja granicama i vizne politike;

b. Uredba (EU) 2021/1058² Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine o Evropskom fondu za regionalni razvoj i Kohezioni fond;

c. Uredba (EU) 2021/1059³ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine o posebnim odredbama koje se tiču cilja Evropske teritorijalne saradnje (Interreg) podržanog Evropskim fondom za regionalni razvoj i spoljnim finansijskim instrumentima;

d. Uredba (EU) 2021/1529⁴ Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III);

e. Odluka (EU) 2021/1764⁵ o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Evropskoj uniji, uključujući odnose između Evropske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane (Odluka o prekomorskom pridruživanju, uključujući Grenland)

f. Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012;

2. U mjeri u kojoj se odredbe osnovnih akata iz stava 1. zajedno sa relevantnim aktima koji ih dopunjuju primjenjuju na Crnu Goru po osnovu ovog sporazuma, primjenjuju se kao da su odredbe ovog sporazuma.

Član 3 - Definicije

1. Za potrebe ovog Sporazuma primjenjuju se definicije i odredbe navedene u Članu 2 Uredbe (EU) 2021/1059 i Članu 2 Uredbe (EU) 2021/1060.

¹ SL L231, 30.06.2021, str. 159

² SL L231, 30.06.2021, str. 60

³ SL L231, 30.06.2021, str. 94

⁴ SL L330, 20.09.2021, str. 1

⁵ SL L355, 07.10.2021, str. 6

Prilog 2

2. Za potrebe ovog Sporazuma, primjenjuju se sljedeće dodatne definicije:

- (1) „Program“ znači „(Interreg VI-B) EUROMEDITERANSKI (EURO-MED)“ za period od 2021. do 2027. godine, uključujući ispravljena ili dopunjena povezana dokumenta, kao što su na primjer:
 - Programski dokument (CCI 2021TC16FFTN001) kao što je odobreno Odlukom Komisije C(2022) 3715 od 31.05.2022;
 - Opis sistema upravljanja, finansija i kontrole;
 - Programski priručnik;
 - Pravilnik o radu Odbora za nadgledanje Programa;
 - Programska komunikacijska strategija;
- (2) „Mjere ograničavanja EU-a“ označavaju restriktivne mjere usvojene u skladu sa Ugovorom o Evropskoj uniji (eng. TEU) i Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (eng. TFEU).

Član 4 – Ukupan budžet i finansijski doprinosi Programu

1. Finansijski plan je izložen u Aneksu I.
2. Ukupna finansijska alokacija EU-a za Program iznosi 293.624.033,00 eura.
3. Ukupna finansijska alokacija iz Evropske unije za Program iznosi 234.899.226,00 eura iz Evropskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i iz Instrumenta za pretprijetnu podršku (IPA III), koji se zajednički nazivaju Interreg fondovi.
4. Alokacija EU-a je podijeljena na godišnje obaveze kako je izloženo u Tabeli 1 Aneksa I.
5. Ukupan budžet u 2. stavu takođe uključuje 58.724.807,00 eura nacionalnog sufinansiranja iz zemalja učesnica.

Podjela odgovarajućih finansijskih doprinosa prema prioritetu i naznaka da li se nacionalno sufinansiranje sastoji od javnog ili privatnog sufinansiranja ili oba, dat je u Tabeli 2 Aneksa I.

6. Stopa sufinansiranja EU-a na nivou Programa ne može biti viša od 79.9999998638 %. Stopa sufinansiranja za svaki prioritet je izložena u Tabeli 2 Aneksa I.
7. Ništa u ovom Finansijskom sporazumu ne može se tumačiti kao implikacija finansijske obaveze Unije u vezi s kreditima, koji još nisu odobreni usvajanjem budžeta EU.
8. U skladu sa procentom navedenim u Članu 27(3)(c) Uredbe (EU) br. 2021/1059, maksimalan iznos od 17.399.942,00 eura od 234.899.226,00 eura finansijskog doprinosa 'Interreg fondova' koristiće se za budžet tehničke podrške Programa.

Iznos sredstava dodijeljenih tehničkoj podršci čini dio finansijske alokacije svakog prioriteta programa. Neće imati oblik posebnog prioriteta ili posebnog programa i naveden je u koloni (a2) u Tabeli 2 Aneksa I.

9. Ugovorne strane će obezbijediti da u sprovođenju Programa nikakvi ekonomski resursi iz finansijskog doprinosa iz ovog Člana ne budu dostupni direktno ili indirektno, za ili u korist entiteta, pojedinaca ili grupa pojedinaca koji spadaju u opseg Mjera ograničavanja EU-a. U slučaju da Ugovorna strana utvrdi da bi projektni partner mogao

Prilog 2

da potpada pod restriktivne mjere EU-a, Ugovorna strana je obavezna da odmah obavijesti Komisiju.

Član 5 – Programsko područje

Programsko područje obuhvata sledeće regije:

Crna Gora	Bugarska, Grčka, Španija, Francuska, Hrvatska, Italija, Kipar, Malta, Portugal, Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija
NUTS regije pokrivene Programom ME0 - Црна Гора , ME00 - Црна Гора - ME000 - Црна Гора.	NUTS regije pokrivene Programom EL41 - Βόρειο Αιγαίο EL411 - Λέσβος, Λήμνος EL412 - Ικαρία, Σάμος EL413 - Χίος EL42 - Νότιο Αιγαίο EL421 - Κάλυμνος, Κάρπαθος – Ηρωική Νήσος Κάσος, Κως, Ρόδος EL422 - Άνδρος, Θήρα, Κέα, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σύρος, Τήνος EL43 - Κρήτη EL431 - Ηράκλειο EL432 - Λασιθί EL433 - Ρέθυμνο EL434 - Χανιά EL5 - Βόρεια Ελλάδα EL51 - Ανατολική Μακεδονία, Θράκη EL511 - Έβρος EL512 - Ξάνθη EL513 - Ροδόπη EL514 - Δράμα EL515 - Θάσος, Καβάλα EL52 - Κεντρική Μακεδονία EL521 - Ημαθία EL522 - Θεσσαλονίκη EL523 - Κιλκίς EL524 - Πέλλα EL525 - Πιερία EL526 - Σέρρες EL527 - Χαλκιδική EN 2 EN EL53 - Δυτική Μακεδονία EL531 - Γρεβενά, Κοζάνη EL532 - Καστοριά EL533 - Φλώρινα EL54 - Ήπειρος EL541 - Άρτα, Πρέβεζα EL542 - Θεσπρωτία EL543 - Ιωάννινα EL6 - Κεντρική Ελλάδα EL61 - Θεσσαλία EL611 - Καρδίτσα, Τρίκαλα EL612 - Λάρισα EL613 - Μαγνησία, Σποράδες EL62 - Ιόνια Νησιά EL621 - Ζάκυνθος EL622 - Κέρκυρα EL623 - Ιθάκη, Κεφαλληνία EL624 - Λευκάδα EL63 - Δυτική Ελλάδα EL631 - Αιτωλοακαρνανία EL632 - Αχαΐα EL633 - Ηλεία EL64 - Στερεά Ελλάδα EL641 - Βοιωτία EL642 - Εύβοια EL643 - Ευρυτανία EL644 - Φθιώτιδα EL645 - Φωκίδα EL65 - Πελοπόννησος EL651 - Αργολίδα, Αρκαδία EL652 - Κορινθία EL653 - Λακωνία, Μεσσηνία ITC - Nord-Ovest ITC1 - Piemonte ITC11 - Torino ITC12 - Vercelli ITC13 - Biella ITC14 - Verbano-Cusio-Ossola ITC15 - Novara ITC16 - Cuneo ITC17 - Asti ITC18 - Alessandria ITC2 - Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste ITC20 - Valle d'Aosta/Vallée d'Aoste ITC3 - Liguria ITC31 - Imperia ITC32 - Savona ITC33 - Genova ITC34 - La Spezia ITC4 - Lombardia

	<p>ITC41 - Varese ITC42 - Como ITC43 - Lecco ITC44 - Sondrio EN 3 EN ITC46 - Bergamo ITC47 - Brescia ITC48 - Pavia ITC49 - Lodi ITC4A - Cremona ITC4B - Mantova ITC4C - Milano ITC4D - Monza e della Brianza ITF - Sud ITF1 - Abruzzo ITF11 - L'Aquila ITF12 - Teramo ITF13 - Pescara ITF14 - Chieti ITF2 - Molise ITF21 - Isernia ITF22 - Campobasso ITF3 - Campania ITF31 - Caserta ITF32 - Benevento ITF33 - Napoli ITF34 - Avellino ITF35 - Salerno ITF4 - Puglia ITF43 - Taranto ITF44 - Brindisi ITF45 - Lecce ITF46 - Foggia ITF47 - Bari ITF48 - Barletta-Andria-Trani ITF5 - Basilicata ITF51 - Potenza ITF52 - Matera ITF6 - Calabria ITF61 - Cosenza ITF62 - Crotone ITF63 - Catanzaro ITF64 - Vibo Valentia ITF65 - Reggio di Calabria ITG - Isole ITG1 - Sicilia ITG11 - Trapani ITG12 - Palermo ITG13 - Messina ITG14 - Agrigento ITG15 - Caltanissetta ITG16 - Enna ITG17 - Catania ITG18 - Ragusa ITG19 - Siracusa ITG2 - Sardegna ITG2D - Sassari ITG2E - Nuoro ITG2F - Cagliari EN 4 EN ITG2G - Oristano ITG2H - Sud Sardegna ITH3 - Veneto ITH31 - Verona ITH32 - Vicenza ITH33 - Belluno ITH34 - Treviso ITH35 - Venezia ITH36 - Padova ITH37 - Rovigo ITH4 - Friuli-Venezia Giulia ITH41 - Pordenone ITH42 - Udine ITH43 - Gorizia ITH44 - Trieste ITH5 - Emilia-Romagna ITH51 - Piacenza ITH52 - Parma ITH53 - Reggio nell'Emilia ITH54 - Modena ITH55 - Bologna ITH56 - Ferrara ITH57 - Ravenna ITH58 - Forlì-Cesena ITH59 - Rimini ITI - Centro (IT) ITI1 - Toscana ITI11 - Massa- Carrara ITI12 - Lucca ITI13 - Pistoia ITI14 - Firenze ITI15 - Prato ITI16 - Livorno ITI17 - Pisa ITI18 - Arezzo ITI19 - Siena ITI1A - Grosseto ITI2 - Umbria ITI21 - Perugia ITI22 - Terni ITI3 - Marche ITI31 - Pesaro e Urbino ITI32 - Ancona ITI33 - Macerata ITI34 - Ascoli Piceno ITI35 - Fermo ITI4 - Lazio ITI41 - Viterbo ITI42 - Rieti ITI43 - Roma ITI44 - Latina ITI45 - Frosinone MT0 - Malta MT00 - Malta EN 5 EN MT001 - Malta MT002 - Gozo and Comino/Għawdex u Kemmuna - MK0 - Северна Македонија MK00 - Северна Македонија MK001 - Вардарски MK002 - Источен MK003 - Југозападен MK004 - Југоисточен MK005 - Пелагониски MK006 - Полошки MK007 - Североисточен MK008 - Скопски PT15 - Algarve PT150 - Algarve PT17 - Área Metropolitana de Lisboa PT170 - Área Metropolitana de Lisboa PT18 - Alentejo PT181 - Alentejo Litoral PT184 - Baixo</p>
--	---

	<p>Alentejo PT185 - Lezíria do Tejo PT186 - Alto Alentejo PT187 - Alentejo Central SI0 - Slovenija SI03 - Vzhodna Slovenija SI031 - Pomurska SI032 - Podravska SI033 - Koroška SI034 - Savinjska SI035 - Zasavska SI036 - Posavska SI037 - Jugovzhodna Slovenija SI038 - Primorsko-notranjska SI04 - Zahodna Slovenija SI041 - Osrednjeslovenska SI042 - Gorenjska FRJ - Occitanie FRJ1 - Languedoc-Roussillon FRJ11 - Aude FRJ12 - Gard FRJ13 - Hérault FRJ14 - Lozère FRJ15 - Pyrénées-Orientales FRJ2 - Midi-Pyrénées FRJ21 - Ariège FRJ22 - Aveyron FRJ23 - Haute-Garonne FRJ24 - Gers FRJ25 - Lot FRJ26 - Hautes-Pyrénées FRJ27 - Tarn FRJ28 - Tarn-et-Garonne EN 6 EN FRK2 - Rhône-Alpes FRK21 - Ain FRK22 - Ardèche FRK23 - Drôme FRK24 - Isère FRK25 - Loire FRK26 - Rhône FRK27 - Savoie FRK28 - Haute-Savoie FRL - Provence-Alpes-Côte d'Azur FRL0 - Provence-Alpes-Côte d'Azur FRL01 - Alpes-de-Haute-Provence FRL02 - Hautes-Alpes FRL03 - Alpes-Maritimes FRL04 - Bouches-du-Rhône FRL05 - Var FRL06 - Vaucluse FRM - Corse FRM0 - Corse FRM01 - Corse-du-Sud FRM02 - Haute-Corse SI043 - Goriška SI044 - Obalno-kraška ES24 - Aragón ES241 - Huesca ES242 - Teruel ES243 - Zaragoza ES3 - Comunidad de Madrid ES30 - Comunidad de Madrid ES300 - Madrid ES42 - Castilla-La Mancha ES421 - Albacete ES422 - Ciudad Real ES423 - Cuenca ES424 - Guadalajara ES425 - Toledo ES43 - Extremadura ES431 - Badajoz ES432 - Cáceres ES5 - Este ES51 - Cataluña ES511 - Barcelona ES512 - Girona ES513 - Lleida ES514 - Tarragona ES52 - Comunitat Valenciana ES521 - Alicante/Alacant ES522 - Castellón/Castelló ES523 - Valencia/València ES53 - Illes Balears ES531 - Eivissa y Formentera ES532 - Mallorca ES533 - Menorca ES6 - Sur EN 7 EN ES61 - Andalucía ES611 - Almería ES612 - Cádiz ES613 - Córdoba ES614 - Granada ES615 - Huelva ES616 - Jaén ES617 - Málaga ES618 - Sevilla ES62 - Región de Murcia ES620 - Murcia ES63 - Ciudad de Ceuta ES630 - Ceuta ES64 - Ciudad de Melilla ES640 - Melilla - Vlorë BG3 - Северна и Югоизточна България BG31 - Северозападен BG311 - Видин BG312 - Монтана BG313 - Враца BG314 - Плевен BG315 - Ловеч BG32 - Северен централен BG321 - Велико Търново BG322 - Габрово BG323 - Русе BG324 - Разград BG325 -</p>
--	---

Prilog 2

	<p>Силистра BG33 - Североизточен BG331 - Варна BG332 - Добрич BG333 - Шумен BG334 - Търговище BG34 - Югоизточен BG341 - Бургас BG342 - Сливен BG343 - Ямбол BG344 - Стара Загора EN 8 EN BG4 - Югозападна и Южна централна България BG41 - Югозападен BG411 - София (столица) BG412 - София BG413 - Благоевград BG414 - Перник BG415 - Кюстендил BG42 - Южен централен BG421 - Пловдив BG422 - Хасково BG423 - Пазарджик BG424 - Смолян BG425 - Кърджали BA - Bosnia and Herzegovina BA001 - Brčko District BA002 - Municipalities HR0 - Hrvatska HR02 - Panonska Hrvatska HR021 - Bjelovarsko-bilogorska županija HR022 - Virovitičko-podravska županija HR023 - Požeško-slavonska županija HR024 - Brodsko-posavska županija HR025 - Osječko-baranjska županija HR026 - Vukovarsko-srijemska županija HR027 - Karlovačka županija HR028 - Sisačko-moslavačka županija HR03 - Jadranska Hrvatska HR031 - Primorsko-goranska županija HR032 - Ličko-senjska županija HR033 - Zadarska županija HR034 - Šibensko-kninska županija HR035 - Splitsko-dalmatinska županija HR036 - Istarska županija HR037 - Dubrovačko-neretvanska županija HR05 - Grad Zagreb HR050 - Grad Zagreb HR06 - Sjeverna Hrvatska HR061 - Međimurska županija HR062 - Varaždinska županija HR063 - Koprivničko-križevačka županija HR064 - Krapinsko-zagorska županija HR065 - Zagrebačka županija CY0 - Κύπρος CY00 - Κύπρος CY000 - Κύπρος EL3 - Αττική EL30 - Αττική EL301 - Βόρειος Τομέας Αθηνών EL302 - Δυτικός Τομέας Αθηνών EL303 - Κεντρικός Τομέας Αθηνών EL304 - Νότιος Τομέας Αθηνών EL305 - Ανατολική Αττική EL306 - Δυτική Αττική EL307 - Πειραιάς, Νήσοι EN 9 EN EL4 - Νησιά Αιγαίου, Κρήτη</p>
--	---

Član 6 – Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma

Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma počinje od njegovog stupanja na snagu ili privremene primjene u skladu sa Članom 57. ovog Finansijskog sporazuma i završava se 15 godina nakon ovog datuma.

Prilog 2

Drugi dio – Sprovođenje Programa

I odjeljak – Pravila primjenljiva na cjelokupan Program

Član 7 – Načela sprovođenja

1. Program se sprovoditi po principu zajedničkog upravljanja sa dotičnom državom članicom u skladu sa principima navedenim u Članu 63. Finansijske uredbe, i u skladu sa odredbama i uslovima navedenim u ovom Sporazumu, važećim zakonima Ugovornih strana, Programskim dokumentom i pisanom potvrdom Crne Gore o učešću u Programu za finansijski period od 2021. do 2027. godine.
2. Ugovorne strane se obavezuju na saradnju sa zajedničkim programskim tijelima (Upravljačkim tijelom, uključujući Zajednički sekretarijat, tijelom koje preuzima računovodstvenu funkciju i revizorskim tijelom) kao što je navedeno u Članu 12 ovog Sporazuma, pri sprovođenju Programa, podržavajući efikasno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole iz Opisa sistema upravljanja, finansija i kontrole u petom odjeljku ovog Sporazuma.
3. Odredbe za sprovođenje kao što su formalni zahtjevi prema korisnicima, pravila za ocjenjivanje projekta, odobravanje, ugovaranje i prihvatljivost troškova, kao i procedure izvještavanja i plaćanja, navedene su u Programskom priručniku. Takve odredbe o sprovođenju su obavezujuće za sprovođenje Programa.

Član 8 – Horizontalni principi

Ugovorne strane obezbjeđuju usklađenost sa principima i poštovanje prava na koje se odnosi Član 9 Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 9 – Princip partnerstva

U skladu sa članom 8 Uredbe (EU) br. 2021/1060 i Evropskim kodeksom ponašanja za partnerstvo uspostavljenim Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 240/2014, Ugovorne strane organizuju i sprovode sveobuhvatno partnerstvo u skladu sa svojim institucionalnim i pravnim okvirima, uzimajući u obzir specifične karakteristike Programa.

Član 10 – Teritorijalni razvoj

Program može pružiti podršku integrisanom teritorijalnom razvoju u skladu sa Članovima 20. i 21. Uredbe (EU) 2021/1059 i Članovima 28. do 34. Uredbe (EU) 2021/1060.

Član 11 – Prekid sprovođenja Programa

1. U pogledu ovog Programa, učešće zemlje partnera se prekida:
 - (a) ukoliko nijedna od zemalja partnera obuhvaćena Programom nije potpisala odgovarajući Finansijski sporazum do 31. decembra godine nakon godine kada je preuzeta prva budžetska obaveza; ili
 - (b) ukoliko Program ne može biti sproveden kako je planirano usled problema u odnosima između zemalja učesnica.
 - (c) u svim drugim propisno opravdanim slučajevima.
2. Države članice EU-a i učesnice Programa i, gdje je primjenljivo, preostale zemlje partneri koje učestvuju, zahtijevaće:
 - (a) obustavu Interreg programa, posebno ako se njegovi glavni zajednički izazovi sa razvojem ne mogu postići bez učešća te partnerske zemlje;
 - (b) smanjenje finansijskog izdvajanja za taj Interreg program, u skladu sa važećim pravilima i procedurama;
 - (c) nastavak sprovođenja Interreg programa bez učešća te zemlje partnera.

II odjeljak – Nadležni programski organi i programska tijela

Član 12.1 – Lista nadležnih programskih organa

Programom upravljaju i sprovode ga, u skladu sa pravilima o sistemima upravljanja i kontrole iz Uredbe (EU) br. 2021/1060, i Uredbe (EU) br. 2021/1059, sledeći nadležni programski organi: Upravljačko tijelo iz Člana 12 (3), koje podržava Zajednički sekretarijat iz Člana 12 (4), Tijelo koje preuzima računovodstvenu funkciju iz Člana 12(6) i Revizorsko tijelo iz Člana 12 (7).

Nacionalno tijelo iz Člana 12 (3) saraduje sa nadležnim programskim organima.

Član 12.2 – Odbor za nadgledanje

1. Zemlje učesnice će, u dogovoru sa Upravljačkim tijelom, uspostaviti odbor za praćenje sprovođenja Programa (Odbor za nadgledanje) u roku od tri mjeseca od datuma obavještenja državama članicama učesnicama o odluci Komisije kojom se Program odobrava u skladu sa članom 28(1) Uredbe (EU) br. 2021/1059.
2. Partneri Programa će se dogovoriti o sastavu Odbora za nadgledanje Programa i uzeti u obzir broj država članica učesnica, zemalja partnera u Programu.
3. Sastav Odbora takođe obezbjeđuje uravnoteženu zastupljenost:
 - (a) relevantnih nadležnih organa, uključujući posrednička tijela;
 - (b) tijela koja su zajednički uspostavljena u cijeloj programskoj oblasti ili koja pokrivaju njen dio, uključujući Evropsku grupu za teritorijalnu saradnju (EGTC);
i
 - (c) predstavnika partnera na Programu navedenih u Članu 9.

Prilog 2

4. Funkcije Odbora za nadgledanje su navedene u Članu 30 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.3 – Upravljačko tijelo i Nacionalno tijelo

1. U skladu sa Članom 45(1) i (3) Uredbe (EU) br. 2021/1059, Ugovorne strane su odredile, u svrhu Člana 71 Uredbe (EU) br. 2021/1060, regiju Provansa-Alpi-Azurna obala kao jedinstveno Upravljačko tijelo.
2. Funkcije Upravljačkog tijela su navedene u Članu 46 Uredbe (EU) br. 2021/1059.
3. Crna Gora je odredila Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore za Nacionalno tijelo, koje preuzima krajnju odgovornost za sprovođenje Programa na svojoj teritoriji i obezbjeđuje saradnju sa Upravljačkim tijelom, drugim programskim organima, Odborom za nadgledanje i Komisijom.
4. Nacionalno tijelo podržava Upravljačko tijelo u svim njegovim redovnim zadacima, kao što su upravljanje programom, upravljanje procesima verifikacije, finansijsko upravljanje, praćenje, izvještavanje, evaluacija i komunikacija.
5. Član Odbora za nadgledanje iz Crne Gore koji predstavlja Nacionalno tijelo i njegov zamjenik biće glavne kontaktne osobe za nadležne programske organe i upravljačka tijela u vezi sa sprovođenjem Programa u Crnoj Gori.

Član 12.4 – Zajednički sekretarijat

1. Upravljačko tijelo, nakon konsultacija sa državama učesnicama, uspostaviće zajednički sekretarijat sa osobljem, uzimajući u obzir partnerstvo Programa, u skladu sa Članom 46(2) Uredbe (EU) br. 2021/1059.
2. Zajednički sekretarijat pomaže Upravljačkom tijelu i Odboru za nadgledanje u obavljanju njihovih odgovarajućih funkcija. Zajednički sekretarijat će takođe pružiti informacije potencijalnim korisnicima o mogućnostima finansiranja u okviru Programa i pomoći će korisnicima i partnerima u sprovođenju operacija u skladu sa Članom 46(2) Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.5 – Nacionalni kontrolor

1. Odstupajući od tačke (a) Člana 74(1) Uredbe (EU) br. 2021/1060 i ne dovodeći u pitanje član 45(5) te iste Uredbe, države članice i, gdje je primjenljivo, treća zemlja, zemlja partner ili prekomorske zemlje i teritorije, koji učestvuju u Interreg programu, mogu odlučiti da se provjera odnosno verifikacija upravljanja, iz tačke (a) Člana 74(1) Uredbe (EU) br. 2021/1060, obavlja kroz imenovanje organa od strane svake države članice, ili lica nadležnog za verifikaciju na njenoj teritoriji („nacionalni kontrolor“).

Crna Gora je odredila Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) / Direkciju za prvi nivo kontrole u Ministarstvu finansija za nacionalno kontrolno tijelo, koje će pružiti podršku Upravljačkom tijelu u poslovima kontrole, posebno da izvrši verifikacije upravljanja na teritoriji Crne Gore.

Prilog 2

2. Nakon što je imenovan, nacionalni kontrolor će izvršiti provjere odnosno veifikacije upravljanja u skladu sa stavovima 3 do 5 Člana 46 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.6 – Računovodstvena funkcija

Ministarstvo finansija i javne uprave Španije obavlja računovodstvenu funkciju u skladu sa Članom 47 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.7 – Revizorsko tijelo i grupa revizora

1. Ugovorne strane su odredile Međuresornu komisiju za koordinaciju kontrola i akcija sufinansiranih iz evropskih fondova (CICC), javni organ, za jedinstveno Revizorsko tijelo, smješteno u Francuskoj.
2. Grupa revizora podržava Revizorsko tijelo, a čine je predstavnici Bugarske, Grčke, Španije, Francuske, Hrvatske, Italije, Kipra, Malte, Portugala, Slovenije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije i Crne Gore odgovorni za revizije izvršene na njihovoj teritoriji.
3. Crna Gora je imenovala Revizorsko tijelo Crne Gore za svog predstavnika u grupi revizora.
4. Funkcije Revizorskog tijela i grupe revizora opisane su u Članu 48 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

III odjeljak – Odredbe o prihvatljivosti

Član 13 – Hijerarhija pravila o prihvatljivosti

Prihvatljivost operacija i troškova u okviru Programa je regulisana Članovima od 63. do 68. Uredbe (EU) br. 2021/1060, Članovima 5 i 7 Uredbe (EU) br. 2021/1058 i Članovima od 37. do 44. Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 14 – Partnerstvo na projektu

Partnerstva u okviru operacija koje se sprovode na osnovu ovog Sporazuma su uspostavljena u skladu sa Članom 23. Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 15 – Izbor projekata

Operacije se biraju u skladu sa pravilima navedenim u Članu 22 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Odbor za nadgledanje utvrđuje i primjenjuje kriterijume i procedure koje su nediskriminatorne i transparentne, koje obezbjeđuju pristupačnost osobama sa invaliditetom, rodnu ravnopravnost, te postupa u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i Protokolima 1, 4, 6, 7, 12, 13. i 16. iste i Članom 14. Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i u skladu sa Pariskim sporazumom i ciljevima održivog razvoja UN-a.

Prilog 2

Član 16 – Pravila nabavki koja primjenjuju subjekti koji sprovode aktivnosti u okviru Programa

Kada sprovođenje operacije zahtijeva nabavku ugovora o uslugama, nabavci ili radovima od strane korisnika iz Crne Gore, primjenjuju se procedure nabavke navedene u Aneksu II.

IV odjeljak – Finansijske odredbe

Član 17 – Opšte odredbe

U skladu sa principima dobrog finansijskog upravljanja, programski budžet će se sprovoditi na način koji obezbjeđuje da se aktivnosti koje se finansiraju iz budžeta sprovode ispravno i efikasno u skladu sa osnovnim aktima iz Člana 2(1).

Član 18 – Budžetske obaveze

Na osnovu Sprovedbene Odluke Komisije C(2022)3715 o odobrenju Programa („odluka o odobrenju programa“), Komisija će preuzeti budžetske obaveze ERDF-a i IPA-e u godišnjim ratama za svaki fond za period između 1. januara 2022. i 31. decembra 2027. godine.

Član 19 - Plaćanja

1. Plaćanja od strane Komisije obavljaju se u formi prefinansiranja, godišnja plaćanja i plaćanja na osnovu poravnavanja računa za budžetsku godinu.
2. U skladu sa Članom 51(2) Uredbe (EU) br. 2021/1059, pred-finansiranje za svaki Fond plaća se u godišnjim ratama, u skladu s dostupnim sredstvima. Prva rata isplaćuje se najkasnije 60 dana od usvajanja Odluke, a naredne rate se isplaćuju do 1. jula svake godine, kako slijedi:
 - (a) 2022: 1 % od ukupne alokacije Unije;
 - (b) 2023: 3 % od ukupne alokacije Unije;
 - (c) 2024: 3 % od ukupne alokacije Unije;
 - (d) 2025: 3 % od ukupne alokacije Unije;
 - (e) 2026: 3 % od ukupne alokacije Unije;
3. Doprinos Programu iz EFRR-a i podrška iz IPA-e biće uplaćeni na jedan račun, bez nacionalnih podračuna, kojim upravlja Ministarstvo Finansija i javne uprave (Španija), odgovorno za računovodstvenu funkciju.
4. Ostvareni profit na osnovu prefinansiranja biće iskorišten za Program, na isti način kao i alokacija EU-a i biće prikazan na računu poslednje računovodstvene godine.
5. Zahtjev za plaćanja će se podnositi Komisiji od strane Ministarstva finansija i javne uprave (Španija), koje obavlja ulogu tijela za računovodstvenu funkciju.
6. Ministarstvo finansija i javne uprave (Španija), koje obavlja računovodstvenu funkciju, vršiće plaćanja prema vodećem partneru u punom iznosu i ne kasnije od 80 dana od

Prilog 2

prijema zahtjeva za isplatu od strane vodećeg korisnika, ukoliko Crna Gora nije predmet restriktivnih mjera EU.

Međutim, rok od 80 dana može biti pomjeren ako informacije koje je dostavio vodeći korisnik ne dozvoljavaju Ministarstvu finansija i javne uprave (Španija), koje preuzima računovodstvenu funkciju, da utvrdi da li je iznos dospio.

Član 20 - Odlaganje rokova za plaćanja

1. Komisija može odložiti rok plaćanja na period od najviše 6 mjeseci ukoliko je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

- (a) postoje dokazi koji ukazuju na ozbiljan nedostatak za koji nisu preduzete korektivne mjere;
- (b) Komisija je obavezna da izvrši dodatne provjere nakon prijema informacija da izdaci u zahtjevu za plaćanje mogu biti povezani sa nepravilnošću.

2. Upravljačko tijelo može da pristane da produži period obustave za 3 mjeseca.

Član 21 – Obustava plaćanja

1. Komisija može obustaviti sve ili dio plaćanja, nakon što je dala mogućnost Upravljačkom tijelu da iznese svoja zapažanja, ako je ispunjen bilo koji od sledećih uslova:

- (a) Upravljačko tijelo nije preduzelo neophodne radnje da popravi situaciju koja je dovela do prekida prema Članu 20;
- (b) postoji ozbiljan nedostatak;
- (c) izdaci u zahtjevima za plaćanje su povezani sa nepravilnošću koja nije ispravljena;
- (d) postoji obrazloženo mišljenje Komisije u vezi sa postupkom za kršenje (prema Članu 258 UFEU-a) o pitanju koje dovodi u opasnost zakonitost i regularnost rashoda.

2. Komisija će okončati obustavu svih ili dijela plaćanja kada Upravljačko tijelo preduzme mjere kojima se otklanjaju elementi iz stava 1.

Član 22 – Refundacija Tehničke podrške

1. Komisija će refundirati troškove Tehničke podrške ovog Programa Upravljačkom tijelu kao paušalnu stopu primjenom procenata, navedenih u 2. stavu, na prihvatljive troškove uključene u svaki zahtjev za plaćanje (u skladu sa tačkom (a) ili (c) Člana 91(3) Uredbe (EU) br. 2021/1060 prema potrebi).

2. Procenat doprinosa Unije iz Interreg fondova koji će biti nadoknađen za Tehničku podršku biće 8%.

Član 23 – Dostavljanje i ispitivanje računa

Dostavljanje i ispitivanje računa obavlja se u skladu sa pravilima navedenim u Poglavlju II pod VII naslovom Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Prilog 2

Član 24 – Opoziv izdvojenih sredstava

Komisija primjenjuje pravila o postupku za opoziv izdvojenih sredstava i o izuzeću od pravila o opozivu izdvojenih sredstava kako je navedeno u Članovima 105. do 107. Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 25 - Devizne odredbe i prenos sredstava

1. U skladu sa Članom 38(5) Uredbe (EU) br. 2021/1059, svaki partner će rashode plaćene u drugoj valuti konvertovati u eure koristeći mjesečni računovodstveni kurs Komisije koji se primjenjuje na dan kada je taj izdatak bio predati na provjeru.

2. Crna Gora će preduzeti mjere da omogući crnogorskim korisnicima, gdje je to primjenjivo, da:

(a) prime sredstva obezbijedena u okviru finansijskog doprinosa EU-a za potrebe Programa i otvore posebne bankovne račune, uključujući račune u eurima;

(b) obavljaju plaćanja u skladu sa ugovornim zahtjevima za sprovođenje svih aktivnosti neophodnih za sprovođenje operacija, uključujući mogućnost glavnog korisnika da preraspodijeli iznos granta drugim korisnicima.

V odjeljak - Dobro finansijsko upravljanje u pogledu sprovođenja Programa

Član 26 – Opšta odredba

1. Ugovorne strane se obavezuju da poštuju principe dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije i obezbijede vidljivost djelovanja Evropske unije kada upravljaju fondovima EU-a. U tom cilju, Ugovorne strane ispunjavaju svoje obaveze kontrole i revizije i preuzimaju odgovornosti koje proizilaze iz ovog Sporazuma.

2. Ugovorne strane se dogovaraju o sistemu upravljanja i kontrole u vezi sa Programom u skladu sa Članovima 69 do 72, 74 do 76 i 78 do 82 Uredbe (EU) br. 2021/1060 i Članovima 22, 30(2) i 46 do 49. Uredbe (EU) br. 2012/159 i dokumentom 'Opis sistema upravljanja, finansija i kontrole' i obezbijediće njegovo funkcionisanje u skladu sa dobrim finansijskim upravljanjem i ključnim zahtjevima navedenim u Aneksu XI Uredbe br. 2021/1060.

3. Za potrebe primjene ovog odjeljka, programski nadležni organi i tijela će blisko saradivati sa Ugovornim stranama u skladu sa njihovim odgovarajućim zakonima i propisima.

4. Prilikom obavljanja svojih dužnosti na teritoriji Crne Gore, programski organi, posrednici EU-a i istražni organi EU-a postupaće na način u skladu sa crnogorskim pravom.

5. Prilikom izvršavanja zadataka u vezi sa sprovođenjem budžeta, Ugovorne strane će preduzeti sve neophodne i odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, regulatorne i administrativne mjere, da efikasno zaštite finansijske interese EU-a.

Član 27 – Obim provjera upravljanja

Nacionalni kontrolor Crne Gore, uz podršku Nacionalnog tijela, izvršiće provjere upravljanja na svojoj teritoriji kako bi potvrdio da su:

Prilog 2

- a) sufinansirani proizvodi i usluge isporučeni,
- b) operacije u skladu sa članom 74(1)(a) Uredbe (EU) br. 2021/1060, programom i uslovima za podršku operaciji.

Upravljačko tijelo će provjeriti da je rashode korisnika koji učestvuju u projektima provjerio nacionalni kontrolor.

Član 28 – Postupci revizija i provjere

1. EU će imati pravo da sprovede odgovarajuće tehničke, naučne, finansijske revizije i postupke provjere, uključujući sprovođenje provjera na licu mjesta u skladu sa Članovima 48 i 49 Uredbe (EU) br. 2021/1059 i Članom 79 Uredbe (EU) br. 2021/1060 u prostorijama bilo kog fizičkog lica sa prebivalištem ili pravnog lica osnovanog u Crnoj Gori, a koje prima sredstva Unije, kao i bilo koje treće strane uključene u sprovođenje finansiranja Unije sa prebivalištem ili sa sjedištem u Crnoj Gori.

Takve preglede i revizije mogu da vrše predstavnici institucija i tijela Unije, posebno Komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF), Evropskog revizorskog suda, Evropskog javnog tužilaštva (EPPO), ili od drugih lica koje ovlasti Komisija u skladu sa odredbama važećeg prava Unije.

2. Predstavnici institucija i organa EU-a, posebno zastupnici Komisije, OLAF-a i Evropskog revizorskog suda, kao i druga lica ovlašćena od strane Komisije, imaju odgovarajući pristup prostorijama, radovima i dokumentima (u elektronskom obliku, papirnim verzijama ili oboje) i svim informacijama potrebnim za obavljanje takvih revizija, pregleda i provjera, kako je navedeno u stavu 1, u skladu sa Članom 82 Uredbe (EU) br. 2021/1060 i Članom 40 ovog Sporazuma. Takav pristup obuhvata pravo na dobijanje fizičkih ili elektronskih kopija i izvoda iz bilo kog dokumenta ili sadržaja bilo kog oblika tj. forme podataka koji drže revidirana fizička ili pravna lica, ili revidirana treća strana.
3. Crna Gora neće sprečavati niti postavljati bilo kakvu nepotrebnu prepreku pravu ulaska u Crnu Goru i pristupu prostorijama revidiranih lica, predstavnicima i drugim licima iz 2. stava koja su ovlašćena da na licu mjesta izvrše provjere po osnovu vršenja dužnosti iz ovog člana.
4. Pristup svim informacijama i dokumentima koje predstavnici i druga lica iz 2. stava ovog Člana zatraže po osnovu vršenja dužnosti iz ovog Člana, omogućava se pod uslovima zaštite poslovne tajne i povjerljivosti istrage u vezi sa trećim stranama u skladu sa Članom 72(1)(e) i Aneksom XII (odjeljak 1.5), Aneksom XIV (odjeljci 1.1 i 2.4), Aneksom XV (odjeljci 2.4(g) i 2.5) i Aneksom XVI (odjeljak 4.1.6) Uredbe (EU) br. 2021/1060 koja se primjenjuje na predstavnike i druga lica iz 2. stava. Dokumenti moraju biti dostupni i arhivirani na način koji omogućava laku inspekciju.
5. Crna Gora i, gdje je relevantno, programska tijela, biće obaviješteni o provjerama na licu mjesta od strane agenata ili spoljnih revizora koje imenuje ili ovlasti Upravljačko tijelo, Revizorsko tijelo, Komisija, OLAF ili Evropski revizorski sud.
6. Bez obzira na suspenziju ili raskid ovog sporazuma u skladu sa Članovima 55 i 56, pregledi i revizije prema ovom članu mogu se vršiti 5 godina i nakon datuma kada suspenzija ili raskid stupa na snagu.

Član 29 - Revizija od strane Revizorskog tijela i grupe revizora

Prilog 2

U skladu sa Članovima 48 i 49 Uredbe (EU) br. 2021/1059, Revizorskom tijelu pomaže crnogorski član grupe revizora Programa i odgovoran je za sprovođenje odgovarajućeg broja revizija, uključujući revizije aktivnosti i revizije računa na svojoj teritoriji kako bi se pružila nezavisna sigurnost Komisiji da sistemi upravljanja i kontrole funkcionišu efikasno i da su rashodi uključeni u račune koji se dostavljaju Komisiji zakoniti i regularni.

Član 30 - Sprečavanje i otkrivanje nepravilnosti, prevara i drugih krivičnih djela koja utiču na finansijske interese EU-a

1. Nacionalno tijelo i nacionalni kontrolor koji podržava Upravljačko tijelo obezbijediće zakonitost i regularnost troškova uključenih u račune dostavljene Komisiji i preduzeće sve potrebne radnje da spriječe, otkriju i prijave nepravilnosti i lažne operacije u vezi sa Programom.
2. Nacionalno tijelo, nacionalni kontrolor i crnogorski član grupe revizora sarađuju sa Komisijom, OLAF-om, Revizorskim sudom i nadležnim programskim organima po svim pitanjima u vezi sa otkrivanjem i prijavljivanjem nepravilnosti, uključujući i one koje se tiču bilo kakve sumnje ili utvrđene prevare, i u vezi sa povratom nepropisno plaćenih iznosa.
3. Finansijske korekcije od strane Upravljačkog tijela ili Komisije vrše se u skladu sa Članom 33, odnosno 34.
4. Povraćaj nepravilnih rashoda, uključujući kompenzaciju, od strane Komisije, Upravljačkog tijela i vodećeg partnera obavlja se kako je navedeno u Članu 32.
5. Organi i tijela navedeni u 2. stavu odlučuju od slučaja do slučaja da li će provjere i inspekcije na licu mjesta sprovođiti zajedno, uključujući slučajeve kada su obje strane nadležne za sprovođenje istrage.
6. Ukoliko se korisnik iz Crne Gore ili bilo koje treće lice odupre kontroli ili inspekciji koja se obavlja na licu mjesta, Nacionalno tijelo ili predstavnik u grupi revizora, postupajući u skladu sa nacionalnim pravilima i propisima, će pomoći Komisiji ili OLAF-u, ECA ili nadležnim programskim organima, kako bi im se omogućilo da ispune svoju dužnost u obavljanju svih provjera ili inspekcija na licu mjesta. Ova pomoć obuhvata preduzimanje odgovarajućih privremenih mjera za zaštitu finansijskih interesa Unije koje neće biti manje efikasne od onih koje se primjenjuju prema nacionalnom zakonu za zaštitu nacionalnih finansijskih interesa, uključujući one neophodne za zaštitu dokaza.
7. Komisija ili OLAF, ECA ili nadležni programski organi će obavijestiti crnogorske vlasti o rezultatima takvih provjera i inspekcija. Konkretno, Komisija ili OLAF će što je prije moguće obavijestiti Upravljačko tijelo i Nacionalno tijelo o svakoj činjenici ili sumnji u vezi sa nepravilnošću na koju su primijetili tokom provjere ili inspekcije na licu mjesta.
8. Član 30(2) takođe se primjenjuje na provjere i inspekcije iz stavova 4. do 6. ovog Člana.
9. U cilju pravilnog sprovođenja ovog Člana, Komisija ili OLAF ili nadležni programski organi, i Nacionalno tijelo, nacionalni kontrolor i predstavnik Crne Gore u grupi revizora redovno razmjenjuju informacije i, na zahtjev jedne Ugovorne strane ovog Sporazuma, konsultuju jedni druge, osim ako to nije zabranjeno evropskim zakonodavstvom ili zakonima i propisima Crne Gore.
10. Informacije razmijenjene između Komisije ili OLAF-a, nadležnih programskih organa i

Prilog 2

Nacionalnog tijela tretiraće se u skladu sa Članovima 40. i 41.

Član 31 - Izvještavanje o nepravilnostima

Nacionalno tijelo i nacionalni kontrolor izvještavaju Upravljačko tijelo i Revizorsko tijelo o nepravilnostima, uključujući prevaru, u skladu s kriterijumima za utvrđivanje slučajeva nepravilnosti koje treba prijaviti, podacima koje treba dostaviti i formatom za izvještavanje iz tačke 1.3 Odjeljka 1 Aneksa XII Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 32 – Povrat

Upravljačko tijelo i nacionalna tijela zemalja učesnica pridržavaju se svojih obaveza povraćaja kako je navedeno u Članu 52. Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 33 - Finansijske korekcije od strane Upravljačkog tijela

U skladu s Članom 103 Uredbe (EU) br. 2021/1060, Ugovorne strane će zaštititi budžet Unije i primijeniti finansijske korekcije ukidanjem cijele ili dijela podrške iz fondova projektu ili programu gdje se utvrdi da su rashodi nepravilni. Oni bi trebali obavijestiti Komisiju o svim rashodima za koje nadležni nacionalni organi otkriju i/ili prijave da su nepravilni, uključujući slučajeve rashoda za koje se samo sumnja da su nepravilni.

Član 34 - Finansijske korekcije od strane Komisije

U skladu s pravilima i postupkom navedenim u Članu 104 Uredbe (EU) br. 2021/1060, Komisija vrši finansijske korekcije smanjenjem podrške iz fondova Programu u kojem zaključuje da:

- (a) postoji ozbiljan nedostatak koji je doveo u opasnost podršku iz sredstava koja su već isplaćena programu;
- (b) rashodi sadržani u prihvaćenim računima su nepravilni i nisu otkriveni i prijavljeni od strane Upravljačkog tijela;
- (c) Upravljačko tijelo nije ispunilo svoje obaveze prema Članu 33, da otkrije i prijavi izdatke za koje nadležna nacionalna tijela sumnjaju ili nalaze da su nepravilni, prije nego što Komisija otvori postupak finansijske korekcije.

VI odjeljak – Razne zakonske odredbe

Član 35 – Vizne olakšice

1. Crna Gora će olakšati izdavanje viza osoblju nadležnih programskih organa i Upravljačkog tijela navedenih u Članu 12. ovog Sporazuma i korisnicima u smislu člana 2(9) Uredbe (EU) br. 2021/1060 za putovanja u vezi sa sprovođenjem i upravljanjem Programom i ovim Sporazumom. Vize se izdaju u najkraćem mogućem roku.

Prilog 2

2. Stav 1 se primjenjuje, gdje je relevantno, na druga fizička lica i lica koja predstavljaju pravna lica koja učestvuju u realizaciji aktivnosti.

3. Komisija će podsticati države članice da ravnopravno olakšaju izdavanje viza svim akterima iz Crne Gore navedenih u stavovima 1. i 2. ovog Člana za putovanja u vezi sa sprovođenjem Programa i ovog Sporazuma.

Član 36 – PDV, akcize, carine i drugi indirektni porezi

Porez na dodatu vrijednost ('PDV') ***akcize, carine i drugi indirektni porezi*** nisu prihvatljivi za podršku Unije, osima za aktivnosti, investicije i fondove malih projekata navedenih pod Članom 64(1)(c) Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 37 - Dozvole i ovlašćenja

1. Nadležni organ Crne Gore, u skladu sa domaćim zakonom, blagovremeno obezbjeđuje sve potrebne dozvole ili ovlašćenja za sprovođenje poslova po ovom Sporazumu u Crnoj Gori.

2. Crna Gora će obezbijediti, u mjeri u kojoj je to pod kontrolom crnogorskih organa, da licima iz Člana 35(1) budu uslovi za pristup uslugama u Crnoj Gori koje su direktno vezane za realizaciju Programa ili aktivnosti su iste kao i za državljane Crne Gore, uključujući i sve naknade.

Član 38 - Prava intelektualne svojine (uključujući „Korišćenje studija“)

1. Što se tiče materijala za komunikaciju i vidljivost, Ugovorne strane obezbjeđuju da Upravljačko tijelo u svaki Ugovor o grantu uključi neophodne uslove i klauzule u skladu sa Članom 49(6) Uredbe (EU) br. 2021/1060.

2. U pogledu sticanja svih neophodnih prava intelektualne svojine u vezi sa informacionom tehnologijom, studijama, crtežima, planovima, publicitetom, patentima i bilo kojim drugim materijalom napravljenim u cilju olakšavanja planiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije, Ugovorne strane obezbjeđuju da Upravljačko tijelo uključi u svaki Ugovor o grantu neophodne uslove i klauzule u skladu sa važećim zakonima Ugovornih strana.

3. Crna Gora obezbjeđuje Komisiji, Vladi Crne Gore ili Regionu Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske ili njihovim predstavnicima pristup i pravo da koriste pomenute materijale ili da ih objave. Komisija će takav materijal koristiti samo za sopstvene potrebe kako je navedeno u tačkama 2.1 do 2.6 Aneksa X Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 39 – Dostupnost dokumentacije

Crna Gora će se pobrinuti da korisnici u Crnoj Gori, koji se finansiraju u okviru Programa čuvaju svu prateću dokumentaciju u vezi sa aktivnostima u skladu sa Članom 82 Uredbe (EU) br. 2020/1060.

Član 40 – Obrada, zaštita i prenos ličnih podataka

1. Lični podaci fizičkih lica koja učestvuju u Programu prikupljaju se, evidentiraju, čuvaju i prenose u baze podataka nadležnih organa i Upravljačkog tijela Programa u skladu sa odgovarajućim zakonima Ugovornih strana o obradi ličnih podataka.

Prilog 2

2. Ugovorne strane i nadležni programski organi će obrađivati lične podatke samo kada je to neophodno u svrhu izvršavanja njihovih odgovarajućih obaveza iz ovog Sporazuma i osnovnih akata navedenih u Članu 2(1), posebno za praćenje, izvještavanje, komunikaciju, objavljivanje, evaluaciju, finansijsko upravljanje, verifikacije i revizije i, gdje je primjenljivo, za utvrđivanje podobnosti učesnika.

3. Ugovorne strane kao i nadležni programski organi i Upravljačko tijelo obezbjeđuju zaštitu ličnih podataka u skladu sa odgovarajućim zakonodavstvom Ugovornih strana.

4. Takvi podaci se prenose kontrolnim tijelima EU-a navedenim u Članu 12. i za potrebe njihovih aktivnosti.

Član 41 – Objavljivanje informacija

Izuzev informacija obuhvaćenih obavezama komunikacije i vidljivosti iz Članova 44. i 45. i ne dovodeći u pitanje Član 28(4) i Član 40, Ugovorne strane će se međusobno konsultovati prije nego što javnosti otkriju bilo koji dokument, informaciju ili drugi materijal direktno vezan za sprovođenje ovog Sporazuma.

VII odjeljak - Nadgledanje, evaluacija, komunikacija i vidljivost

Član 42 – Uspostavljanje, funkcionisanje i funkcije Odbora za nadgledanje

Uspostavljanje, funkcionisanje i funkcije Odbora za nadgledanje su u skladu sa Članovima 28, 29 i 30 Uredbe (EU) br. 2021/1059 i detaljno su opisani u Programskom dokumentu „Pravilnik o radu Odbora za nadgledanje programa“ .

Član 43 - Evaluacija

1. Nacionalno tijelo će podržati francusku regiju Provansa-Alpi-Azurna obala u njenim zadacima u vezi sa evaluacijama tokom programskog perioda.

2. U skladu sa Članom 35. Uredbe (EU) br. 2021/1059, evaluacije se odnose na jedan ili više od sledećih kriterijuma: efektivnost, efikasnost, relevantnost, koherentnost i dodata vrijednost Unije, sa ciljem da se poboljša kvalitet kreiranja i sprovođenja programa.

Evaluacije mogu takođe obuhvatiti druge relevantne kriterijume, kao što su inkluzivnost, nediskriminacija i vidljivost, i mogu obuhvatiti više od jednog programa.

Član 44 - Komunikacija

1. Upravljačko tijelo određuje službenika za komunikaciju na Programu.

2. Nacionalno tijelo Crne Gore podržava Upravljačko tijelo i partnere (iz Člana 8, stav 1. Uredbe (EU) br. 2021/1060) u Crnoj Gori u pogledu poslova predviđenih ovim članom.

Službenik za komunikacije Programa takođe podržava koordinatora za komunikaciju u Francuskoj, koja je domaćin Upravljačkog tijela, u pogledu njegovih zadataka za vidljivost, transparentnost i komunikacijske aktivnosti.

Prilog 2

3. Crna Gora će podržati Upravljačko tijelo u njegovim zadacima kako bi osigurali da se materijal za komunikaciju i vidljivost, uključujući onaj kreiran na nivou korisnika, učini dostupnim na zahtjev, bez dodatnih troškova ili značajnog administrativnog opterećenja institucijama, tijelima, kancelarijama ili agencijama Unije, Upravljačkom tijelu i korisnicima, te da se Uniji dodijeli besplatna, neisključiva i neopoziva licenca za korištenje takvog materijala i svih postojećih prava u vezi sa njim.

Član 45 - Vidljivost

1. Nadležni programski organi i Crna Gora obezbjeđuju:

(a) vidljivost podrške u svim aktivnostima koje se odnose na projekte podržane od strane Interreg fondova sa posebnom pažnjom na aktivnosti od strateškog značaja;

(b) komunikaciju ka građanima zemalja učesnica o ulozi i postignućima Fondova putem jedinstvenog portala tj. internetske stranice koja omogućava pristup svim programima koji uključuju tu državu članicu.

Oni podržavaju Upravljačko tijelo u izvršavanju njegovih odgovornosti navedenih u Članu 49(2) do (6) Uredbe (EU) br. 2021/1060.

2. Nadležni programski organi, Crna Gora i korisnici koriste, na odgovarajući način i u skladu sa Članom 36 Uredbe (EU) br. 2021/1059, termin „Interreg“ pored amblema Unije prilikom obavljanja aktivnosti vidljivosti, transparentnosti i komunikacije.

3. Za manja projektna sredstva, korisnik će putem ugovornih uslova osigurati da krajnji primaoci ispunjavaju zahtjeve za javno komuniciranje o Interreg aktivnostima.

Treći dio – Konačne odredbe

Član 46 – Adrese i komunikacija između Ugovornih strana

Radni jezici Programa su engleski i francuski.

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Sporazuma biće u pisanoj formi, izričito se odnosi na Program i biće poslata na sledeće adrese:

Za EU:

Evropska Komisija
Generalni direktorat za regionalnu i urbanu politiku
1049 Brisel
Belgija

Za regiju Provansa-Alpi- Azurna obala u Francuskoj:

regija Provansa-Alpi- Azurna obala
Hôtel de Région
27, place Jules-Guesde
13481 Marsej Cedex 20

Za Crnu Goru:

Prilog 2

Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar revolucije br. 15
81000 Podgorica
Crna Gora

Član 47 – Tumačenje ovog Sporazuma

1. Kao predmet bilo koje izričito suprotne odredbe, izrazi korišćeni u ovom Sporazumu i njegovim aneksima imaće isto značenje koje im se pripisuje u osnovnim aktima iz Člana 2(1).
2. Tamo gdje postoje protivrečnosti između odredbi ovog Sporazuma i njegovih aneksa, odredbe sadržane u ovom Sporazumu imaju prednost.
3. Tamo gdje postoje kontradiktornosti između odredbi ovog Sporazuma i aneksa, s jedne, i osnovnih akata, s druge strane, odredbe sadržane u osnovnim aktima imaju prednost.
4. U skladu sa svim izričitim odredbama ovog Sporazuma, sva pozivanja na ovaj Sporazum smatraju se pozivanjem na sve njegove ispravke, izmjene, dopune ili zamjene koje se vrše s vremena na vrijeme.
5. Svako pozivanje na osnovne akte u ovom Sporazumu i njegovim aneksima je upućivanje na takve instrumente koji se s vremena na vrijeme mijenjaju, dopunjuju ili zamjenjuju.
6. Naslovi u ovom Sporazumu i njegovim aneksima nemaju pravni značaj i ne utiču na njegovo tumačenje.
7. Ugovorne strane će se međusobno konsultovati u cilju rješavanja bilo kakvog neslaganja u vezi sa tumačenjem ovog Sporazuma.

Član 48 – Djelimična ništavost i nenamjerne praznine

1. Ako je odredba ovog Sporazuma nevažeća ili postane nevažeća, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, to neće uticati na valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma.
2. Prilikom primjene ovog Sporazuma, Ugovorne strane popunjavaju svaku nevažeću odredbu ili nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, u skladu sa osnovnim aktima i u skladu sa članom 52.

Član 49 – Konsultacije između Ugovornih strana

1. Ne dovodeći u pitanje Član 41, svako pitanje u vezi s izvršenjem ili tumačenjem Sporazuma biće predmet konsultacija između Ugovornih strana ovog Sporazuma, koje će, po potrebi, dovesti do izmjene Sporazuma.
2. Ugovorne strane se takođe međusobno konsultuju u slučaju da Odbor za nadgledanje nije u mogućnosti da donese odluku u skladu sa Članom 11.
3. Svaka Ugovorna strana obavještava druge Ugovorne strane u slučaju ispravke, izmjene, dopune ili zamjene važećeg zakona koja može uticati na sprovođenje Programa ili ovog Sporazuma.

Prilog 2

4. U slučaju da bilo koja od Ugovornih strana sazna za probleme u vezi sa sprovođenjem Programa ili izvršenjem ovog Sporazuma, uspostaviće sve neophodne kontakte sa drugim Ugovornim stranama i Upravljačkim tijelom kako bi se popravila situacija i preduzeli svi neophodni koraci.
5. Konsultacije mogu dovesti do izmjene (Član 52), suspenzije (Član 53) ili raskida (Član 54) ovog Sporazuma ili do postupka rješavanja sporova (Član 50).
6. Stav 1 se neće primjenjivati u vezi s rješavanjem bilo kakvog neslaganja ili drugih pitanja između regiona Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske i Komisije.

Član 50 – Dogovori za rješavanje sporova

1. Svaki spor u vezi sa Finansijskim sporazumom koji uključuje Crnu Goru i regiju Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske, ili Komisiju (ili oboje), a koji se ne može riješiti u roku od šest mjeseci putem konsultacija između Ugovornih strana, kako je navedeno u Članu 49, može biti riješeno arbitražom na zahtjev jedne od strana.

Međutim, Sud pravde ima isključivu nadležnost u pogledu tumačenja i primjene prava EU-a.

2. Svaka Ugovorna strana imenuje arbitra u roku od 30 dana od zahtjeva za arbitražu. U suprotnom, bilo koja Ugovorna strana može zatražiti od generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda (Hag) da imenuje drugog arbitra. Dvoje arbitara dalje određuju trećeg arbitra u roku od 30 dana. U suprotnom, svaka strana može zatražiti od generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda da odredi trećeg arbitra.

Kada spor uključuje Komisiju i regiju Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske, s jedne strane, i Crnu Goru, s druge strane, i Komisija i Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske djeluju zajedno, Komisija i Regija Provansa-Alpi-Azurna obala Francuske odrediće jednog zajedničkog arbitra.

3. Osim ako arbitri ne odluče drugačije, primjenjuje se postupak utvrđen u Pravilima arbitraže iz 1996. Stalnog arbitražnog suda koji uključuje međunarodne organizacije i države.

Odluka sudija se donosi većinom glasova u roku od tri mjeseca.

Kada se u arbitražnom postupku postavi pitanje u vezi sa tumačenjem prava EU-a, arbitri prekidaju postupak tražeći od suda u Francuskoj da uputi jedno ili više pitanja za preliminarnu presudu Sudu pravde EU-a u skladu sa Članom 267 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

4. Svaka strana je dužna da preduzme mjere neophodne za primjenu odluke arbitara.
5. Zahtjev za sprovođenje arbitraže u skladu sa stavom 1. neće predstavljati i neće se tumačiti kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od Ugovornih strana, na koje one imaju pravo.
6. Stavovi od prvog do četvrtog se ne primjenjuju u odnosima između Komisije i Francuske regije Provansa-Alpi-Azurna obala.

Član 51 – Sporovi sa trećim stranama

1. Ne dovodeći u pitanje nadležnost bilo kojeg suda određenog u Ugovoru o grantu iz Člana 22(6) Uredbe (EU) br. 2021/1059 kao nadležnog suda za sporove koji proizilaze iz ugovora između Upravljačkog tijela i korisnika u Crnoj Gori, na teritoriji Crne Gore EU uživa imunitet od tužbi, uključujući arbitražu, osim u slučajevima predviđenim Članom 50 ovog Sporazuma, i pravnog postupka u vezi sa bilo kojim sporom između Komisije i/ili Crne Gore i treće strane, ili između trećih lica, što se direktno ili indirektno odnosi na pružanje finansijske podrške Crnoj Gori u okviru ovog Sporazuma u okviru Programa, osim kada se EU izričito odriče imuniteta.
2. Crna Gora će u svakom pravnom ili upravnom postupku pred sudom, sudskim ili organom uprave u Crnoj Gori braniti ovaj imunitet i zauzeti stav koji u potpunosti uzima u obzir interese EU-a. Tamo gdje je to potrebno, Crna Gora i Komisija će obaviti prethodne konsultacije u skladu sa Članom 49 o stavu koji treba zauzeti.

Član 52 - Izmjene ovog Sporazuma

1. Svaka izmjena ovog Sporazuma, uključujući i zamjenu odredbe Sporazuma koja je nevažeća ili je proglašena nevažećom ili gdje se popunjava bilo kakva nenamjerna praznina, biće urađena u pisanoj formi i svaka Ugovorna strana se mora složiti oko izmjene.
2. Izmjena u pisanoj formi će imati oblik razmjene pisama nakon saglasnosti svih Ugovornih strana.
3. Ugovorna strana koja traži izmjenu će podnijeti zahtjev drugim Ugovornim stranama najmanje tri mjeseca prije nego što bi izmjena trebala da stupi na snagu, osim u slučajevima koje je strana koja zahtijeva izmjenu propisno opravdala, a ostale prihvatile.

Član 53 – Suspenzija ovog Sporazuma

1. Svaka Ugovorna strana može suspendovati Sporazum:
 - a) ako jedna od Ugovornih strana prekrši obavezu iz ovog Sporazuma.
 - b) u slučaju kršenja međunarodne pravne obaveze jedne od Ugovornih strana, posebno onih koje se odnose na poštovanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava;
 - c) u slučajevima teške korupcije pod uslovom da imaju sistemski uticaj na sprovođenje Programa ili pojedinačnih projekata;
 - d) u slučaju da EU usvoji restriktivne mjere prema Crnoj Gori;
 - e) kada Odbor za nadgledanje nije u mogućnosti da donese odluku u skladu sa članom 11 ili
 - f) kada je Odbor za nadgledanje dao saglasnost za prekid Programa u skladu sa Članom 12 Uredbe (EU) br. 2021/1059.
 - g) u slučaju više sile ("*Force majeure*") koja utiče na sprovođenje Programa.

"*Force majeure*" odnosno „Viša sila“ označava svaku nepredvidivu i izuzetnu situaciju ili događaj van kontrole Ugovornih strana koji ih spriječava da ispune bilo koju od svojih

Prilog 2

obaveza, a ne mogu se pripisati grešci ili nemaru sa njihove strane (ili njihovih ugovarača, predstavnika ili zaposlenih) i pokazuje da je nepremostiva uprkos svoj pažnji.

Nedostaci opreme ili materijala ili kašnjenja u dostupnosti, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu se smatrati višom silom.

Ugovorna strana koja se poziva na višu silu bez odlaganja obavještava druge Ugovorne strane, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i predvidive posledice problema, i preduzeti sve mjere za smanjenje moguće štete.

Nijedna od Ugovornih strana neće biti odgovorna za kršenje svojih obaveza iz ovog Sporazuma ako je spriječena da ih ispuni višom silom, pod uslovom da preduzme mjere za umanjene štete i da su druge Ugovorne strane propisno obavještene.

Druge Ugovorne strane će se ili složiti da postoji situacija izazvana višom silom, ili će započeti konsultacije u skladu sa Članom 51. ili će dostaviti obavještenje prema stavu 2.

2. Svaka Ugovorna strana će obavijestiti druge Ugovorne strane o svojoj namjeri da suspenduje Sporazum, pružajući odgovarajuće razloge. Suspendacija stupa na snagu 45 dana od datuma obavještenja ili odmah nakon obavještenja u slučaju primjene restriktivnih mjera EU-a. Datum stupanja na snagu suspendacije predstavlja referentni datum za potrebe ovog člana.
3. Svaka Ugovorna strana može preduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije nego što dođe do suspendacije.

Prije obavještenja i stupanja na snagu suspendacije, kao i tokom perioda suspendacije, Ugovorne strane mogu razgovarati o odgovarajućim mjerama za izbjegavanje ili ukidanje suspendacije.
4. Čim suspendacija stupi na snagu, finansijska alokacija EU-a i doprinos treće zemlje (nacionalno kofinansiranje) iz Člana 4. više neće dospjevati.
5. Kada Ugovorne strane utvrde da je usaglašenost sa Sporazumom ponovo uspostavljena, suspendacija se može ukinuti.
6. Ukoliko Ugovorne strane utvrde da usaglašenost sa Sporazumom nije obnovljena, suspendacija će ostati na snazi ili se Sporazum može raskinuti u skladu sa Članom 54.

Član 54. - Raskid Sporazuma

1. Ako suspendacija ovog Sporazuma nije ukinuta u roku od maksimalno 180 dana, svaka Ugovorna strana može da obavijesti o svojoj namjeri da raskine Sporazum. Raskid stupa na snagu 45 dana od dana obavještenja, osim ako nije drugačije dogovoreno.
2. U slučaju prekida sprovođenja Programa u skladu sa Članom 11, svaka Ugovorna strana može da istakne svoj zahtjev da se Sporazum raskine prije isteka perioda izvršenja.
3. EU ima pravo da raskine ovaj Sporazum ukoliko Crna Gora ne pruži svoj doprinos u skladu sa Članom 4(5), uz obavještenje o namjeri da raskine Sporazum. Raskid stupa na snagu 45 dana od dana obavještenja, osim ako nije drugačije dogovoreno.

Prilog 2

Crna Gora ima pravo da raskine Sporazum ako EU ne ispuni svoje obaveze iz Člana 4(3) Sporazuma.

4. U slučajevima navedenim u stavovima 2. i 3, ovaj Sporazum će biti raskinut na datum dogovoren između tri Ugovorne strane.
5. Datum na koji raskid stupa na snagu predstavljaće referentni datum za svrhu iz ovog Člana.
6. Nakon raskida Sporazuma, finansijska alokacija iz Člana 4. više neće dospjevati, osim ako do suspenzije nije došlo prije raskida, pa će referentni datum biti onaj naveden u članu 53(2)
7. U slučaju da se strane ne usaglase o datumu završetka perioda izvršenja, ranije nego je definisano u Članu 6, ovaj Sporazum će biti raskinut pet godina od datuma obavještenja u skladu sa stavovima 1, 2 i 3.

Član 55 – Depozitar

Komisija će biti depozitar ovog Sporazuma.

Član 56 – Sastavni djelovi ovog Sporazuma

Sledeći aneksi će činiti sastavni dio ovog Sporazuma:

- Finansijski plan (Aneks I);
- Pravila javnih nabavki (Aneks II).

Član 57 – Zaključivanje, stupanje na snagu i privremena primjena ovog Sporazuma

1. Sporazum se smatrati zaključenim na datum kada je potpisan od strane poslednje potpisnice.
2. Sporazum stupa na snagu na dan prijema poslednjeg pismenog obavještenja kojim potpisnice obavještavaju jedna drugu, diplomatskim putem, o završetku svojih internih pravnih procedura potrebnih za njegovo stupanje na snagu.
3. Ugovorne strane su saglasne da privremeno primenjuju sledeće odredbe od datuma zaključenja ovog Sporazuma:
 - Članovi 7 do 9 (potrebno za odabir projekata i garantovanje programskog partnerstva što je prije moguće)
 - Članovi 12(1) do (4)
 - Članovi 13 do 15
 - Član 26(2)
 - Članovi 35. do 41.
 - Članovi 46 i 49
 - Član 56 i 57

Prilog 2

Napravljen u tri originalna primjerka, jedan za svaku Ugovornu stranu, na Engleskom i Francuskom.

Potpisano, za i u ime Komisije

Normunds Popsen

v.d. generalnog direktora

Generalni Direktorat za Regionalnu i Urbanu politiku

.....

(potpis)

Brisel, datum

Potpisano, za i u ime regije Provansa-Alpi-Azurna obala,

.....

(potpis)

Marsej, datum

Potpisano, za i u ime Vlade Crne Gore,

Ministarstvo evropskih posolva

.....

(potpis)

Podgorica, datum

Prilog 2

ANEKSI:

Aneks I

Tabela 1: Finansijska izdvajanja po godinama

Fond	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Ukupno
INTERREG fondovi	0	40,072,427	40,750,001	41,398,256	42,080,608	34,949,420	35,648,514	234,899,226

Prilog 2

Tabela 2: Ukupna finansijska izdvajanja po fondovima i nacionalnom sufinansiranju

Cilj politike	Prioritet	Fond	Osnova za proračun podrške EU-a (ukupan prihvatljivi trošak ili javni doprinos)	Doprinos EU-a (a)=(a1)+(a2)	Indikativni pregled doprinosa EU-a		Nacionalni doprinos (b)=(c)+(d)	Indikativni pregled nacionalnog dijela		Ukupno (e)=(a)+(b)	Stopa sufinansiranja (f)=(a)/(e)	Doprinosi iz trećih zemalja (za informaciju)
					Bez TA shodno Članu 27 (1) (a1)	Za TA shodno Članu 27 (1) (a2)		Nacionalno javno (c)	Nacionalno privatno (d)			
1	1	Interreg fondovi	Ukupni prihvatljivi troškovi	48,789,198	45,175,184	3,614,014	12,197,300	10,245,732	1,951,568	60,986,498	80%	0
2	2	Interreg fondovi	Ukupni prihvatljivi troškovi	155,006,028	143,524,100	11,481,928	38,751,507	35,230,595	3,520,912	193,757,535	80%	0
3	3	Interreg fondovi	Ukupni prihvatljivi troškovi	31,104,000	28,800,000	2,304,000	7,776,000	7,376,000	400,000	38,880,000	80%	0
	Ukupno	Interreg fondovi	Ukupni prihvatljivi troškovi	234,899,226	217,499,284	17,399,942	58,724,807	52,852,327	5,872,480	293,624,033	80%	0